

เทศน์เช้า วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ประเพณีวัฒนธรรม วันนี้วัฒนธรรมของคนจีน แล้วคนจีนเขาขยายไปทั่วโลกนะ วัฒนธรรมนี้เก่าแก่ เห็นไหม วัฒนธรรมในการกตัญญูกตเวที ขงจื้อเลือกให้มีการกตัญญูกตเวที เป็นครอบครัวใหญ่ เห็นไหม มีการนับถือผู้อาวุโส มีการดูแลกัน

เวลาถ้าเขาถือเครื่องนะ เวลาพ่อแม่ตาย เขาจะนอนเฝ้าศพถึง ๓ ปี ๔ ปีเลย ต้องนอนเฝ้าศพนะ ถ้าไม่นอนเฝ้าศพถือว่าไม่กตัญญู ถ้าเรามาคิดดูในปัจจุบันนี้ทำไม่ได้หรอก เพราะอะไร เพราะว่ากาลเวลาสำคัญมาก ในปัจจุบันนี้เงินเป็นเงินเป็นทองหมดเลย ๓ ปีนะ ต้องนอนเฝ้าอยู่ ๓ ปี จนครบ ๓ ปี แล้วถึงได้ออกจากฮวงซุ้ยนั้นมา นั่นประเพณีไง

แล้วดูสิ เวลาประเพณีแต่งงาน เห็นไหม มีชุดเล็กชุดใหญ่ ประเพณีคนรวยก็ชุดใหญ่ คนจนก็ชุดเล็ก ประเพณี...เพราะเราเป็นประเพณีมันเป็นสิ่งที่ดีนะ วัฒนธรรมประเพณีเป็นของที่ดี เพราะวัฒนธรรมทุกคนนะมันก็พยายามทำให้คนมีความสุข แต่ความสุขได้แค่นั้น ใจ ความเห็นแค่นั้น

แม้แต่ในศาสนาพุทธเราก็เหมือนกัน ในการให้ทานนี้มันก็เป็นประเพณีนะ ดูเวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่า การในอนุปปพิกขา เห็นไหม เรื่องทาน เรื่องศีล เรื่องเนกขัมมะ เรื่องสวรรค์ นี่ต่างๆ ขึ้นไป มันก็ต้องพัฒนาขึ้นไปไง แต่ในศาสนาพุทธเรา เวลาพัฒนาขึ้นไปแล้วมันถึงที่สุด

เวลาเรื่องในลัทธิต่างๆ เขาปฏิบัติเหมือนกัน ปฏิบัติพระเจ้า พระเจ้าหลายองค์ พระเจ้าองค์เดียว นี่เขาก็ได้เถียงกัน แต่เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปฏิบัติหมดเลย ปฏิบัติพระเจ้า ปฏิบัติการพึ่งพาอาศัยทั้งสิ้น พึ่งพาอาศัยตัวเราเองไง แต่การจะพึ่งพาอาศัยตัวเราเองขึ้นมา มันก็ต้องตั้งแต่ทานขึ้นมา เห็นไหม ตั้งแต่ทาน ทานไปไหนล่ะ ทานเวลาทำบุญกุศลกัน เราทำทานสละให้ใคร ก็สละให้พ่อแม่

ปู่ย่าตายายของเรา เราสละทานเพื่อใคร ก็เพื่อชีวิตของเรา เพื่อจิตของเรามันได้บุญกุศล ได้ทานอันนี้มัน ก็ไปเกิดดีเกิดชั่ว เกิดดีก็เกิดในวัฏฏะ เกิดเป็นบุญกุศลขึ้นมา มันก็เกิดดี นี้มันมีใจ

ถึงว่าในโลกนี้ โดยสามัญสำนึกของทั่วโลกทุกลัทธิทุกศาสนาเลยกลัวผี เริ่มต้นตั้งแต่ถือผีถือ สางถือกันมาทั้งนั้นเลย เพราะอะไร เพราะยังไม่มืองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้ว ก็ถือตรงนี้ขึ้นมาเหมือนกัน เพราะอะไร เพราะจิตวิญญาณ ก็คือผี จิตวิญญาณ เห็นใหม่ ว่าศาสนาแก้เรื่องจิตวิญญาณ เรื่องของจิตวิญญาณนะ เพราะความสุขความ ทุกข์ของจิตวิญญาณ

นี้บำ ๕๐๐ จำพวก ถ้าใครสนองตัณหาของตัวเองได้ คนนั้นก็มีความสุข เห็นใหม่ ความสุขของ ประเพณีวัฒนธรรมใจ ประเพณีวัฒนธรรมและความเชื่อ

ความเชื่อ เห็นใหม่ ศรัทธาความเชื่อ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดนะว่านี่เป็น อริยทรัพย์ ถ้าไม่มีความเชื่อ ไม่มีศรัทธาเลย เราจะทำอะไรไม่ได้เลย ถ้าเราไม่มีความนึกคิด เราไม่มี ความศรัทธา ไม่มีความจงใจ เราจะทำอะไรได้ เราจะไม่เชื่ออะไรสิ่งใดเลย ความเชื่อ เห็นใหม่ แต่ ความเชื่อนี้เป็นศรัทธา เป็นหัวใจจักรดึงให้เราเข้ามาสร้างคุณงามความดี แล้วคุณงามความดีของใคร?

ดูในครอบครัวของเราสิ ลูกคนนี้เป็นลูกที่ดี กตัญญูกตเวที ลูกคนนี้เป็นลูกที่เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ ลูก คนนี้ดีมากเลย ในสังคมจะยกย่องเชิดชูว่าเด็กคนนี้เป็นคนดี นี้เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่ ทำคุณงามความดีใน บ้านนี้เป็นความดี ความดีก็เป็นความดีของโลกๆ ใจ โลกเป็นสภาวะแบบนี้

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “พระอรหันต์ในบ้าน” เห็นใหม่ พระอรหันต์ เราไป หาพระอรหันต์กัน พระอรหันต์ที่เราไปแสวงหากัน พระอรหันต์ในหัวใจนี้ นี้มันมีธรรมโอสถ สิ่งนั้น มันเป็นสิ่งที่ว่าจะทำให้เรา เป็นสิ่งที่ถ้าทำให้จิตวิญญาณมีความสุข

แต่ถ้าพระอรหันต์ในบ้าน เห็นใหม่ เราเกิดมาจากพ่อจากแม่ พ่อแม่นี้ให้ชีวิตเรา ให้ร่างกาย ให้ ชีวิตเรา นี้เป็นพระอรหันต์ ให้การเกิด ถ้าไม่มีเรา ไม่มีจิตวิญญาณอันนี้ เราจะไปแสวงหาพระอรหันต์ ข้างนอกได้อย่างไร? พระอรหันต์ในบ้านของเราคือพ่อแม่ของเรา แล้วพ่อแม่ของเราเป็นพระอรหันต์

ในบ้าน เพราะอะไร เพราะสิ่งที่ว่ามาตุฆาต เห็นใหม่ ทำลายพระอรหันต์ ฆ่านะมีศักดิ์ศรีเท่ากัน แล้วพระอรหันต์ของเราในบ้านของเรา พระอรหันต์ของเราแล้วให้ชีวิตเรามา พระอรหันต์ในบ้านเรากิเลสเต็มหัวใจเลย เพราะอะไร

พระอรหันต์ในบ้านก็เรื่องจิตวิญญาณ ก็ยังมีความสุข มีความเรียกร้อง เห็นใหม่ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องโลก เรื่องสืบต่อ เรื่องการพัฒนา พระอรหันต์ในบ้านของเรานะ ถ้าเราอุปัฏฐาก เราดูเราแลของเรา เพราะบุญคุณ.. บุญคุณการเกิดนี้สำคัญมากนะ เลี้ยงคนนี่แสนยาก เกิดมาแต่ละคนกว่าจะถนอมรักษามา เห็นใหม่ คุณิ “เลี้ยงตั้งแต่ตื่นเท่าฝ่าหอย” เลี้ยงดูแลมา ความรักของพ่อแม่เป็นความรักที่บริสุทธิ์ ไม่ต้องการสิ่งใดๆ จากลูกเลย ต้องการให้ลูกนี้มีที่ยืนในสังคม มีที่อาศัย เห็นใหม่ นี่พระอรหันต์ในบ้าน เพราะมีอันนี้มา นี่พัฒนามา แล้วพัฒนาขึ้นมา

ลูก! ลูกเปิดใจพ่อแม่ เห็นใหม่ คุณิพระเจ้าสุวรรณสาม หาบพ่อหามแม่ไว้คนละข้างเลย อุปัฏฐากตลอดเวลา แต่ถ้าเราอุปัฏฐากพ่ออุปัฏฐากแม่ อุปัฏฐากด้วยการพาทำบุญกุศล พาทำบุญกุศลนะ เพราะอะไร เพราะสิ่งที่แสวงหามา พ่อแม่ก็รักลูก ลูกก็รักพ่อแม่ ถ้ารักพ่อแม่ สิ่งใดในตระกูลของเราก็สงวนรักษาสิ่งนี้ไว้ให้เป็นสมบัติของตระกูล

เป็นสมบัติของตระกูล...สมบัติของโลกนี้นะ แต่ถ้าพากันออกแสวงหา ออกทำบุญกุศล สร้างบุญกุศล เพราะอะไร เพราะทุกคนเกิดมาแล้วต้องตาย การตายไปมันจะได้บุญกุศลต่อไป เห็นใหม่ การตายไป

สมัยพุทธกาลนะ เวลาพวกคบคิดที่ทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้วไปเกิดเป็นเทวดา นี่ซึ่งบุญซึ่งคุณนะ “เราได้อันนี้มาเพราะใคร? ได้อันนี้มาเพราะใคร?” เห็นใหม่ บุญนี้ได้มาเพราะใคร? “เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า” เราทำบุญกับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ส่งผลอันนี้ขึ้นมาไง ส่งผลขึ้นมาให้เราไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม เห็นใหม่ นี่เลี้ยงข้ามภพข้ามชาติ เลี้ยงพ่อเลี้ยงแม่นี่เลี้ยงข้ามภพข้ามชาติเลย

แล้วคุณติ คุณนาถบิณฑิกเศรษฐี เห็นไหม เลี้ยงลูก เป็นเศรษฐีให้สมบัติทางโลกเยอะเยอะให้เท่าไรก็ได้ สมบัติแก้วแหวนเงินทอง ตัวเองก็เป็นพระโศดาบัน แล้วก็พยายามชักจูง ลูกสาวก็เป็นพระสัทธาคามิด้วย แต่ลูกชายไม่เอาอะไรเลย ไม่เอาอะไรเลยนะ จ้าง! จ้างให้ไปฟังเทศน์นะ จ้างให้ไปอยู่ที่วัดก่อน พอจ้างอยู่วัด นี้ได้เงินมา เห็นไหม มาถึงก็มาเบิกเงิน วันนี้ไปวัดมาแล้ว ได้เงินมา เห็นไหม เข้าไปสัมผัสก่อน

เสร็จแล้ว เฮ้..เริ่มต้นนะ ต่อไปนี้ขอให้จำคำพูดสักคำหนึ่ง ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดว่าอะไร พอไปจำคำพูดนี้มันเอาเนื้อหาสาระ พอเนื้อหาสาระนี้มันสะท้อนใจ มันสะท้อนใจเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้มันธรรม โอสถ มันสะท้อนหัวใจจนเป็นพระโศดาบันนะ

พอเป็นพระโศดาบัน กลับไปบ้าน เห็นไหม ถึงเวลาต้องไปเบิกตั้งกับพ่อทุกวันเลย กลับจากวัดจะเอาตั้งคันนะ คราวนี้ไม่กล้าไปเอาเลย เพราะเงินข้างนอกมันจะมีคุณค่าอะไรเท่ากับเงินในหัวใจ จะเท่ากับอริยทรัพย์จากภายใน อาย! อายมาก! อายพ่ออายแม่มากเลย “พ่อแม่เลี้ยงดูรามาดั่งแต่ดินเท่าฝาหอย ให้สมบัติมา สมบัติจะเอาเท่าไรก็ได้ แต่ไม่เข้าใจสมบัติสิ่งที่เป็นอริยทรัพย์เลย” พอได้มานี้มันอาย ไม่กล้าไปรับเงินนะ นี่พ่อแม่เลี้ยงลูก นี่เลี้ยงลูกจากภายนอกจากภายใน

ในศาสนาของเรา ประเพณีวัฒนธรรมก็ล้วนเป็นประเพณีวัฒนธรรม มันต้องมีประเพณี วัฒนธรรมเป็นรูปธรรมที่จะให้เริ่มต้นขึ้นมา อย่างเช่นเราจะเริ่มภาวนา “จิตคืออะไร? จิตคืออะไร?” ไม่รู้จักอะไรกันหรอก ต้องให้คำบริกรรมพุทโธ พุทโธ พุทโธ

พอบอกพุทโธก็สบประมาทนะ พุทโธมันหยาบ ไม่ใช่..ต้องใช้ปัญญา นี่มันไปอวดคืออวดเก่งกับธรรมะไง ต้องเป็นธรรมะ ต้องเป็นปัญญา ปัญญาในโลกียปัญญา ปัญญาวิชาชีพอย่างนี้ปัญญาภิเลสพาใช้ทั้งนั้น แล้วถ้าปัญญาภิเลสพาใช้ มันก็วนอยู่ในอ่าง

เรือเวลาออกไปทะเล ไม่มีหางเสือ ไปมันไม่มีหางเสือ ไม่มีเข็มทิศ ก็วนอยู่กลางทะเล พอออกไปนะ น้ำจืดก็เอาไปพร้อม ทุกอย่างก็เอาไปพร้อม มันจะไปน้ำหมดคนะ เสบียงหมด มันจะไปตายกันกลางทะเลนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาประพฤติปฏิบัติ มันไม่มีสติ ไม่มีคำบริกรรม ไม่มีจุดยืน ใช้ปัญญาๆ มันก็เหมือนเรือไม่มีหางเสือ ออกไปทะเลณะเดี๋ยวมันก็ไปสั้มเล็กที่นั่นไง เพราะอะไร เพราะภาวนาไปแล้ว มันไม่ได้อะไรใจ เริ่มตันก็ตั้งใจภาวนากัน เริ่มตันก็ตั้งใจ อู้ย..จะทำคุณงามความดีกัน เสร็จแล้วไปไม่รอด ทำอะไรก็ไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ได้ผล ทำอะไรก็ไม่มีประโยชน์อะไรเลย เพราะอะไร

เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอน ว่าเริ่มต้นตั้งแต่ให้มีคำบริกรรมก่อน คิดหางเสือให้มัน ถ้ามันเป็นเรือสมัยโบราณก็มีเรือใบ ชักใบขึ้น คึงหางเสือขึ้น แล้วมีเข็มทิศเดินไปตามนี้ มันจะเข้าฝั่ง พาเรือเข้าฝั่งให้ได้ เห็นไหม ฝั่งคืออะไร ฝั่งโอฆะ โอฆะคือโลกใจ โลกธรรม สิ่งต่างๆ เห็นไหม ในโอฆะ ในสิ่งที่การเกิดการตาย กามราคะ โอฆะให้เกิดให้ตาย นี่มันจะพาเข้าฝั่ง

ถ้ามีภาวนามปัญญา ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติจะสลดสังเวชเรื่องอย่างนี้มากเลย เพราะปัญญาพาใช้ นี่ ถ้าปัญญาพาใช้ที่เขาใช้กันอยู่นี่มันปัญญาอบรมสมาธิเท่านั้นละ ปัญญาที่ใช้กันอยู่นี่ ที่ว่าปัญญาๆ สิ้นสุดกระบวนการของปัญญาคือเป็นการปล่อยวาง สิ้นสุดกระบวนการของปัญญาคือสมณะ เพราะอะไร เพราะเริ่มต้นจากมือสกปรก ถ้าเราล้างสะอาดแล้ว ถ้าล้างมือสะอาดก็มีมือสะอาด แล้วมือนี่มันยังมีมืออยู่

จิตก็เหมือนกัน จิตที่มันคิดๆ อยู่ ที่ว่าความคิดนี้ ปัญญาๆ นี้ พุทโชนี่ไม่มีปัญญา ต้องใช้ปัญญา มันอันเดียวกันนั่นนะ เพียงแต่ว่าเป็นปัญญาอบรมสมาธิ แต่ถ้าพุทโชนี่มันเริ่มต้น เห็นไหม พุคถึงนะ มันได้บุญกุศลมหาศาล ครูบาอาจารย์ท่านบอก “กำหนดพุทโศคำเดียวสะเทือนสามโลกธาตุ”

เพราะเรานึกถึงพุทโธสิ คุณาถบิณฑิกเศรษฐีอีก เห็นไหม ไปเยี่ยมญาติ เห็นที่บ้านเขาเตรียมอาหารกันจะเลี้ยงพระพุทธเจ้า

“นี่ทำอะไรกันอยู่? มีงานอะไร? มีงานอะไร?”

“นี่จะเลี้ยงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า”

“พุทธะ.. พุทธะมีแล้วหรือ? พุทธะตรัสรู้แล้วหรือ?” อู้ย.. ดีใจจนนอนไม่หลับเลย

เขาแสวงหาขนาดนั้นนะ ดีใจมาก เพราะอะไร เพราะเหมือนกับเรา เห็นใหม่ โรคภัยที่ไม่มียา รักษา ถ้ามียารักษาเราพอใจไหม?

นี่ก็เหมือนกัน มันต้องการแสวงหาอยู่ แต่มันยังไม่มีอยู่ แล้วเรานึกถึงคำว่าพุทโธ เพียงแต่ว่า เดียวนี้พุทโธ พุทโธ กลายเป็นพุทโธ กลายเป็นเรื่องเหนื่อยหน่าย เรื่องน่าอนาถใจ พุทโธไม่ใช่พุทโธ! พุทโธ พุทโธของเรา พุทโธ พุทธะ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน

เราเอ๋ยถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราพูดถึงคนดี เรานึกถึงในหลวง เราคิดถึงคนที่มี ศักยภาพในทางบารมี มันเป็นความชุ่มชื่นใจ เห็นใหม่ ชุ่มชื่นใจของเรา พุทโธ พุทโธนี่ระลึกถึง พระพุทธเจ้า แล้วพระพุทธเจ้าคืออะไรก็ไม่เคยเห็น ถ้าเรานึกถึงพุทโธ พุทโธ เรานึกถึงพระพุทธเจ้า เห็นใหม่ เทวดา อินทร์ พรหมต่างๆ ที่เขาเคยสัมผัสมา เขารู้เลยคนนี้นับบริกรรมถึงอะไรอยู่ สิ่งนี้เป็น คุณงามความดีของเรา เริ่มต้นมันสะท้อนอย่างนี้ไง

นี่กระดาศขาวนะ กระดาศนี้เวลาเราเขียนหนังสือไปบนกระดาศ มีตัวอักษรใช้ใหม่ นี่ก็ เหมือนกัน จิตมันเป็นปกติของมัน มันไหลไปตามธรรมชาติของมัน เรากำหนดพุทโธ พุทโธ เราเขียน สิ่งที่พุทโธ เขียนสิ่งที่ดีขึ้น ไป เทวดารู้เทวดาเห็นแน่นอน สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับเรา เห็นใหม่ นี่พุท โธ พุทโธ พุทโธไป เราคิดถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เวลาเราคิดถึง เราระลึกถึง แก้วสารพัดนึก ถ้าเรานึกได้นะ ถ้าเรานึกได้..

เรานึกไม่ได้ เรานึกไม่ออก เรานึกไม่เป็น เวลาบอกวิญญูณาหาร วิญญูณมันเป็นเรื่องของ ความรู้สึก อย่างนี้นึกเอา ก็การทุจริตก็นึกเอา ถ้าคนไม่เป็นมันนึกเอาได้ไหม ความคิดนี้มันอยู่ในกรอบ ของขั้น ๕ กรอบของข้อมูล กรอบของสัญญา มันคิดมากไปกว่านี้ไม่ได้หรอก

จินตนาการก็เป็นจิตตมยปัญญา การจินตนาการไปถูกหรือผิดละ ถ้ามันมีสมาธิ มันมีสติ การ จินตนาการขึ้นมา มันเป็นการจินตนาการการเบิกกว้างไปก่อน แล้วการทดสอบพิสูจน์ การทดสอบ พิสูจน์นะมันภาวนามยปัญญา การที่ใช้ปัญญาเป็นภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นมา มันต้องจิตสงบขึ้นมา

เห็นไหม แล้วคิดในอะไร ถ้าเขาคิดในเรื่องวิชาการต่างๆ วิชาการมันเป็นเรื่องอะไร มันเป็นเรื่องขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม?

แต่ถ้ามันเป็นประสบการณ์ของเรา เป็นความทุกข์ของเรา เป็นความล่งเลงสัยของเรา มันปลดเปลื้องความล่งเลงสัยของเรา ปัญญาอรอบรู้ในกองสังขาร ปัญญามันรู้ปัญญา ปัญญาไว้ในปัญญา ปัญญาที่คิดๆ อยู่ที่นี่ปัญญาคิดโดยกิเลส แล้วมีปัญญาที่ปลดเปลื้องขึ้นมา ปลดเปลื้องขึ้นมา เห็นไหม ปัญญาเข้าไปปลดเปลื้อง เพราะอะไร เพราะว่ามันติดใจ มันติดในอะไร มันติดในกาย เวทนา จิต ธรรม

ถ้ามันปลดเปลื้องขึ้นมา ปัญญาอย่างนี้มันแยกแยะออกไป แยกแยะออกไปมันเห็นอะไร มันเห็นการปล่อยวาง ปล่อยวางอะไร ปล่อยวางโดยเชื้อโรคใจ ปล่อยวางโดยพิษไข้ใจ การที่กำหนดพุทโธ พุทโธ หรือการที่ปัญญาอบรมสมาธิแค่นี้มันล้างมือให้สะอาด เห็นไหม สะอาดตัวเชื้อ ตัวมือนี้มันอยู่ตัวใจมันอยู่ มันได้แก้ไข แต่ถ้าปัญญาในกองสังขารมันแยกมันแยะออกไป

ในมือนี้ ตัวมือนี้มันประกอบด้วยอะไร ตัวมือนี้มันจะทำลายจนมือนี้ระเหิดๆ มือนี้ทำลายหมดเลย ทำลายความยึดมั่นถือมั่นในมือนี้ใจ ความรู้สึกในมือนี้คือตัวใจใจ ตัวใจมันยึดในมือนี้ ความรู้สึก! ทำลายความรู้สึก รู้สึกนั้นโดนทำลายไป ความรู้สึกโดนวิชาทำลายไป มือก็อยู่อย่างนั้นนะ

นี่ปารกชฎคือกิเลสตัดหาความทะยานอยากในหัวใจ นี่ตัดป่าแต่ไม่ได้ทำลายสิ่งใดๆ เลย เห็นไหม ตัดป่า ตัดกิเลส เพราะความคิด เห็นไหม เวลาพระอรหันต์ ภารา หเว ปญจกขุชรา ชันฐ์ เวลาเป็นปฤชณกันนะขันธมาร กิเลสมันเป็นมารมันอยู่ในขันธนั้น มันก็เลยทำให้มือนี้มันทำทุจริต แต่ถ้ามือมันสะอาดแล้วขันฐ์ก็มีอยู่อย่างนั้นละ เห็นไหม ชันฐ์

นี่ตัดป่า ตัดกิเลสตัดหาความทะยานอยากในความคิดนั้น แต่ไม่ได้ทำลายมืออันนั้น เห็นไหม นี่ตัดกิเลสความรกชฎออกไป ตัดป่าแต่ยังอยู่ครบ ทุกอย่างไม่ได้บุบสลายไปเลย แต่ตัดกิเลสตัดหาความทะยานอยาก นี่ภาวนามยปัญญาเป็นอย่างนี้ มันภาวนาเกิดขึ้นมา มันพัฒนาขึ้นมาจากประเพณีวัฒนธรรมนะ

ถ้าเราแสวงหาอย่างนี้ เห็นไหม เราแสวงหา พระอรหันต์ในบ้านก็พ่อแม่เราไง พ่อแม่เรานี้พระอรหันต์ในบ้าน ทำให้เราเกิดมา ท่านเลี้ยงดูเรามา

พระอรหันต์ในหัวใจ นี้พุทฺโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ในหัวใจเรา เรารักษาเอง เราค้นคว้าเอง พระอรหันต์เกิดมาจากใจของเรา ถ้าพระอรหันต์เกิดมาจากใจของเราละ นี่อภิชาติบุตร เบิกทางให้พ่อให้แม่ได้ เข้าใจพยายามทำหัวใจให้เปิดกว้าง ทำหัวใจให้หูตาสว่าง เห็นไหม หูตาสว่างจากภายในนะ มันจะเปิดกว้างมาก มันจะไม่เข้าไปติดกับในวัฏฏะ มันจะพ้นออกไป

เวลาทั่วไปเกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหม ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติดีนะ ถ้าไปเกิดเป็นอย่างนั้นเศร้าใจนะ เพราะอะไร เพราะมันเสียเวลาเปล่า เสียเวลาเปล่าละ เราไปเสวยสุขแล้วสุขมันเป็นอนิจจัง ทุกอย่างเป็นอนิจจังหมด มันเป็นของชั่วคราว มันมีวาระ มันหมดวาระมันแล้วมันต้องหมุนเปลี่ยนแปลงไป ความเปลี่ยนแปลงไปอย่างนี้มันก็ต้องสุขต้องทุกข์ไปอย่างนี้ เดี่ยวร้อนเดี๋ยวหนาวกันไปอย่างนี้

แต่ถ้าเข้าใจถึงสังขธรรมแล้ว ความไม่เปลี่ยนแปลงความคงที่นะ วิมุตติสุขนี่คงที่ ความคงที่ไม่มี การเปลี่ยนแปลง ความไม่มีการเปลี่ยนแปลงมันอิมในตัวมันเอง ความสุขที่ว่าไม่ร้อนไม่หนาวไปกับเขา มันมีความสุขอย่างยิ่งในหัวใจอย่างนี้ นี่พระอรหันต์ในหัวใจของเรา

เราเกิดมาจากพระอรหันต์ในบ้าน เราฟังธรรมของครูบาอาจารย์ ฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ครูบาอาจารย์ที่เทศน์อยู่ก็ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหมดละ เพราะพุทธบัญญัติครอบคลุม สาวก สาวกนี่แตกแขนงเป็นกิ่งก้านออกมา สิ่งนี้แล้วเราฝึกฝนขึ้นมาจนเป็นพระอรหันต์ในหัวใจของเราละ

ใครจะสบประมาทว่าพูดถึงคำว่าอริยทรัพย์นี้แล้วมันนำหัวเราะน่าเยาะเย้ยนะ ใอันนั้นมันเรื่องของกิเลสตัณหาความทะยานอยากนะ เรื่องของความมีเดบอด สุขทุกข์มันก็บอกอยู่กับใจ สุขก็สุขที่ใจ ทุกข์ก็ทุกข์ที่ใจ แล้วถ้ามันเกิดวิมุตติสุขขึ้นมา มันทำไมจะเป็นไปไม่ได้?

เชื่อมั่นมี ฐานะมันมี เหตุผลมันมี สิ่งที่มีอยู่แล้วปฏิเสธว่าไม่มี เป็นไปได้อย่างไร? ถ้าเราทำของเราขึ้นมา ใครหัวเราะเยาะเพราะจิตเขาหยาบ จิตเขาเข้าไม่ถึง เห็นไหม เขาพัฒนาไปเขาก็เข้าได้ถึงแก่

ประเพณี ถือผีถือสาไป ถ้ามันดีขึ้นมาก็เป็นเทวดา อินทร์ พรหม ถ้าพิจารณาขึ้นมาเป็นอริยทรัพย์จากภายใน

นี่ศาสนาพุทธสุดยอดและประเสริฐ! สุดยอดและประเสริฐ เพียงแต่วิวัฒนาการ พัฒนาหัวใจ วุฒิภาวะขึ้นมาเป็นขั้นเป็นตอน ผิดก็ไม่ปฏิเสธ เพราะอะไร เพราะคนต้องเริ่มต้นจากผี ผีคือตัวเรา ผีคือจิตวิญญาณนี้ พัฒนาขึ้นมาจนมันเป็นอริยภูมิขึ้นมา จนมันเป็นความสุขขึ้นมาจากภายในหัวใจ

สิ่งนี้เกิดจากเรา สิ่งนี้เกิดในพุทธศาสนา ประเพณีวัฒนธรรม วัฒนธรรมต่างๆ การปะทะของวัฒนธรรมเรารับรู้ไว้ ต้องเคารพทุกอย่าง คุณมันมีคุณค่าทั้งหมด เพียงแต่เราหยิบเป็นคุณค่าหรือจะมองเป็นโทษ ถ้ามองเป็นโทษนะ ถ้าพัฒนาขึ้นมาแล้วเป็นโทษ เห็นไหม เพราะอะไร เพราะมรรคหยาบฆ่ามรรคละเอียด แต่ถ้าขณะที่เริ่มต้นเป็นประโยชน์กับคนที่เริ่มก้าวเดิน

สะพาน ถนนหนทาง เป็นประโยชน์กับผู้สัญจรทั้งนั้น แล้วสะพาน ถนนหนทางของใครแคบกว้างต่างกัน แล้วถ้าไปถึงเป้าหมายเป็นประโยชน์ที่สุด ถ้าถึงเป้าหมายนะ แล้วยกขึ้นสูง ไปถึงถนนไม่ขาด ถนนไม่ชำรุดต่างๆ เราพัฒนาของเราไป เป็นข้อวัตรปฏิบัติเข้าไปถึงใจของเรา ถ้าถึงใจของเราก็ถึงตัวเรา ถึงพุทธะของเรา ถึงนิพพานในหัวใจของเรา เอวัง